

TRIBUNE

Nieuwsblad van de SP • jaargang 56 • nr. 9 • oktober 2020 • € 1,75 • www.sp.nl

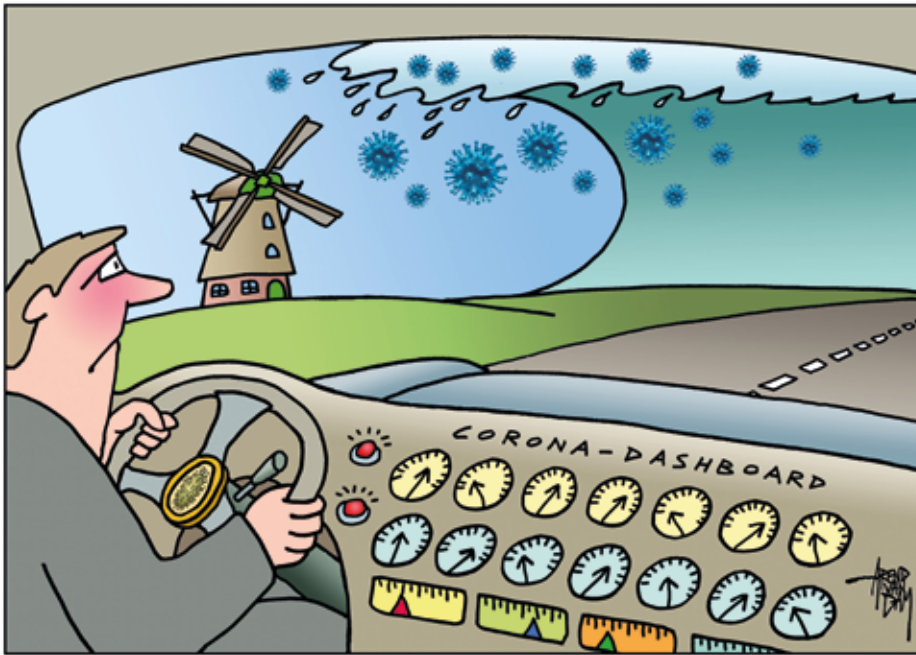
KERMIS

EROP OF ERONDER

**NERTSENFOKKERS
MAKEN HET BONT**

**REFERENDUM
DICHTERBIJ**

Arend van Dam

STEM VOOR DE KOOLMEESCUP

Wéér dreigen pensioenkortingen en premiestijgingen. Maar de pensioenbestuurders graaien lekker door uit de pensioenpot. Stemt u mee op een van deze grootverdieners? De 'winnaar' krijgt de Koolmeescup, genoemd naar de D66-minister die het allemaal maar toelaat.

doemee.sp.nl/pensioengraaiers

★ ROOD
jong in de SP

**BEN JIJ EEN JONGE SP'ER, MAAR GEEN ROOD-LID?
SLUIT JE NU GRATIS AAN EN STEUN DE MEEST ACTIEVE
POLITIEKE JONGERENORGANISATIE VAN NEDERLAND!**

KOM BIJ HET LEDENTEAM!

ROOD zoekt enthousiaste, praatgrage en behulpzame ROOD-leden voor het nieuwe Ledenteam. Dat zal vragen van (nieuwe) leden gaan beantwoorden, zoals: wat doet ROOD; hoe en waar kan ik actief worden; hoe draai ik mee in de SP en waar ga ik naartoe met mijn ideeën? We hopen met het Ledenteam een communicatie-snelweg te creëren. Ook kan het Ledenteam ledenonderzoeken opzetten en een grote rol gaan spelen bij het verstrekken van informatie bij campagnes en acties. Uiteraard bieden we daarbij ondersteuning vanuit het bestuur, we willen bijvoorbeeld investeren in Ledenteam-telefoons. Zo kunnen ook leden die graag actief willen worden maar bijvoorbeeld geen ROOD-groep in de buurt hebben, zich inzetten voor ROOD.

**Wil jij in het Ledenteam
om de organisatie van
ROOD te versterken?**

**Stuur dan jouw motivatie
naar rood@sp.nl**

DE SP ZET ZICH IN VOOR MENSELIJKE WAARDIGHEID, GELIJKWAARDIGHEID EN SOLIDARITEIT

TRIBUNE IS EEN
UITGAVE VAN DE
SOCIALISTISCHE
PARTIJ (SP) EN
VERSCHIJNT
11 MAAL
PER JAAR

Redactie
Diederik Olders (h), Lesley Arp
Daniël de Jongh

Vormgeving
Nenad Mečava, Gonnie Sluijs

Aan dit nummer werkten mee
Robin Bruinsma, Maurits Gemmink
Karen Veldkamp, Niels Wenstedt

Foto omslag
Maurits Gemmink

Illustraties
Arend van Dam
Wim Stevenhagen

De Tribune op Internet
www.sp.nl/nieuws/tribune

Abonnement
€ 5,00 per kwartaal (machtiging)
of € 24,00 per jaar (acceptgiro).
Losse nummers € 1,75.
SP-leden ontvangen de
Tribune gratis.

SP algemeen
T (088) 243 55 55
F (033) 462 55 12
sp@sp.nl
www.sp.nl

**Abonnementen- en
ledenadministratie**
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 40
E administratie@sp.nl

Redactie Tribune
Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort
T (088) 243 55 42
F (033) 462 55 12
E tribune@sp.nl

**De Tribune in
gesproken vorm**
Belangstellenden voor
de Tribune op cd kunnen
contact opnemen met
de SP-administratie.

Incasso contributie

Veel leden van de SP betalen hun contributie via een incassomachtiging. Sinds 1 oktober 2013 incasseert de SP het bedrag van de contributie in de eerste week van elk kwartaal. Daarbij vermelden we, conform wettelijke regels het betreffende lidnummer en het zogeheten incassanten-ID van de SP, te weten NL86ZZZ403462460000. Bij vragen over contributie-inning, kunt u contact opnemen met de ledenadministratie van de SP, via (088) 243 55 40 of administratie@sp.nl

Tenzij anders vermeld, is op de inhoud van deze publicatie de Creative Commons Naamsvermelding-Niet Commercieel-GeenAfgeleideWerken 3.0 Nederland licentie van toepassing. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/nl>

IN DIT NUMMER

Bindend referendum

Democratische noodrem

4

150 miljoen voor nertsenfokkers

Kassa voor onethische bedrijfstak

6

Kermis

Die eerste kus in de Rups

12

Frank Futselaar

De basisbeurs komt terug

22

11 De zorg loopt niet weg, de looneis ook niet

25 Moria: Onmenselijke deal

28 LinksVoor: Kimberly Lindenhovius heeft een tattoo ontworpen

29 Opinie: Geen wonder dat de GGD het testen niet aankan

18, 19, 20, 21 Nieuws

30 Prikbord

31 Puzzel

Eerlijke voorstellen

Van links tot rechts is vorig jaar tijdens de Algemene Beschouwingen het neoliberalisme al op zijn retour verklaard. De economische modellen bleken toch niet heilig. Dit jaar nam zelfs de VVD afstand van het marktdenken in de zorg. In woord, althans.

Voor een socialist zijn het bijzondere tijden. Een onzeker inkomen, de werkdruk in de zorg, huurschulden: de coronacrisis vergroot de problemen die er voor de coronacrisis ook al waren. We leven in de grootste crisis na de Tweede Wereldoorlog. Meer dan ooit is het nodig om solidair met elkaar te zijn. Niet alleen in woord, maar ook in daad.

Dit kabinet wil twee miljard aan bedrijven geven. Dat probeerden ze al eerder, met het afschaffen van dividendbelasting en het verlagen van de winstbelasting. Nu proberen ze het onder de noemer 'baangerelateerde investeringskorting'. Het is gewoon de dividendbelasting 3.0.

Tegelijkertijd komt er geen geld voor de salarissen van zorgverleners. Het kabinet weigert. Kamerleden van de coalitie renden de Tweede Kamer uit toen er gestemd moest worden.

Mark Rutte grapte dat de SP zichzelf wel kon opheffen, nu iedereen onze plannen overneemt en het marktdenken vaarwel zegt. De SP heeft immers het neoliberalisme nooit gesteund. Ook niet toen, van links tot rechts, partijen alleen maar de zegeningen van de manager telden.

Het zijn hoopvolle tijden voor een socialist. Want als enige partij die het marktdenken niet heeft omarmd hebben wij de eerlijke voorstellen dus al klaar liggen. Ons verkiezingsprogramma staat er vol mee. Ik kondigde al drie SP-wetten aan bij de Algemene Beschouwingen. Medewerkers moeten meedelen in de winsten van bedrijven: de wet *eerlijk delen*. Ze moeten ook meer zeggenschap bij die bedrijven krijgen: de wet *eerlijk beslissen*. En het minimumloon moet naar 14 euro: de wet *eerlijk loon*.

Een sterke SP is meer dan ooit nodig om het neoliberalisme definitief te begraven. Voor een sociaal en eerlijk alternatief. Het zijn mooie tijden om socialist te zijn!

Lilian Marijnissen
fractievoorzitter SP

BINDEND REFERENDUM

AANGENOMEN!

Misschien is het wel de belangrijkste democratisering sinds de invoering van het Algemeen Kiesrecht: op 22 september stemde de Tweede Kamer in met de SP-initiatiefwet voor een bindend correctief referendum. Ronald van Raak: ‘Door druk van buitenaf zijn journalisten, wetenschappers maar ook politici anders over ons voorstel gaan denken.’

EEN EERDERE POGING van Van Raak om zijn initiatiefwet door de Kamer te loodsen, in 2017, was naar eigen zeggen ‘kansloos’. Minister Kajsa Ollongren (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) was destijds fel tegen de wet. Enkele maanden later schafte diezelfde D66-bestuurder zelfs het raadgevend referendum af, tot grote woede van de SP. Hoe anders was de situatie een maand geleden, toen Van Raak voor een tweede keer zijn wet mocht verdedigen en Ollongren opeens weinig bezwaar leek te hebben tegen een bindend referendum.

Andere wind

Het is volgens Van Raak tekenend voor de andere wind die sinds eind 2018 door de

Kamer waait. ‘Twintig jaar geleden was het referendum vooral een hobby van hoogopgeleide mensen. De mondige burger die directe invloed wilde hebben op de besluitvorming. Terwijl de SP met het referendum juist gewone mensen een stem wil geven’, aldus Van Raak.

Waar het raadgevend referendum slechts tot doel had om de politiek te adviseren, geeft het bindend correctief referendum mensen de macht om politici terug te fluiten. Zo kon premier Rutte de uitslag van een raadgevend referendum over de Associatieovereenkomst tussen de EU en Oekraïne in 2016 gewoon naast zich neerleggen – terwijl ruim 60 procent tegen de goedkeuring van

dit verdrag had gestemd. Van Raak: ‘Die uitslag was schrikken voor partijen als D66, die voorheen altijd zo positief waren over referenda. Hierop werd het raadgevend referendum door het kabinet-Rutte III ingetrokken. Terwijl in de samenleving het enthousiasme juist groeide. Uit onderzoek blijkt dat driekwart van de bevolking voor het referendum is.’

Volgens de SP-politicus laat de draai van Ollongren bij uitstek zien hoe druk van buitenaf alles in politiek Den Haag op zijn kop kan zetten. ‘Dan helpt het natuurlijk ook dat een staatscommissie onder leiding van VVD’er Johan Remkes in 2018 bevestigde dat het referendum belangrijk is voor de ver-

‘Het referendum is niet bedoeld als hobby voor lobbyclubjes’

Noodrem

Deze drempels ten spijt, is er volgens het SP-Kamerlid toch een grote stap gezet voor de democratie: ‘Over bijna alle wetten kan straks een referendum worden gehouden. En natuurlijk is het goed als de opkomst hoog is. Het referendum is niet bedoeld als hobby voor lobbyclubjes. Het dient vooral als noodrem, voor het geval een grote meerderheid van de mensen zegt: dit willen we beslist niet.’ Nog op de dag van zijn overwinning in de Tweede Kamer trok Van Raak met gezwinde spoed naar de Eerste Kamer, die zich vervolgens over de wet mag buigen: ‘Ik verwacht dat daar een grote meerderheid voor is.’

Begin september liet de SP'er in een column weten zich na 15 jaar in de Kamer niet langer verkiesbaar te stellen. Er zal echter na de Tweede Kamerverkiezingen een grondwetswijziging nodig zijn om zijn initiatiefwet in werking te laten treden. Hiervoor moet twee derde van de nieuwe Kamer zich achter de wet scharen. De referendumwet is Van Raak te dierbaar om er na de verkiezingen zijn handen vanaf te trekken: ‘Natuurlijk ga ik mijn opvolger die de wet dan mag behandelen met raad en daad bijstaan. Bij verkiezingen vragen politici om het vertrouwen van mensen. Maar durven zij zichzelf ook te laten corrigeren? Steeds meer mensen haken af en zeggen: daar in Den Haag doen ze toch wat ze zelf willen. Hopelijk leidt de komst van een bindend correctief referendum er enerzijds toe dat het vertrouwen in de democratie groeit en anderzijds dat politici meer rekening gaan houden met de bevolking. Omdat er altijd de kans is dat een wet wordt weggestemd.’

Hoewel zijn afscheid van de Kamer steeds dichterbij komt, gaat Van Raak de komende maanden beslist niet op zijn handen zitten: ‘Ik hoop ook nog voor de verkiezingen mijn wet om het wachtgeld af te schaffen door de Kamer te krijgen. Ik zou heel graag mijn eigen privileges afschaffen voor ik vertrek. Een goede socialist doet dat.’ •

tekst Lesley Arp • foto Bart Maat / ANP©

sterking van onze democratie. Vervolgens zijn journalisten, wetenschappers, maar ook politici er anders over gaan denken’, vult Van Raak aan.

Toch was de angst voor de mening van het volk bij de stemming over de SP-initiatiefwet nog bij meerdere partijen te bespeuren. Met steun van PvdA en GroenLinks slaagden D66 en de ChristenUnie erin om de wet op enkele punten aan te passen. Waar Van Raak en de commissie-Remkes nog voorstelden dat een referendumuitslag geldig is als een derde van alle stemgerechtigde Nederlanders zich uitsprekt tegen een wet (een zogenaamde ‘uitkomstdrempel’), moest dit volgens de ChristenUnie minstens een meerderheid van de mensen zijn die tijdens de vorige Tweede Kamerverkiezingen naar de stembus ging. Dat het volk zich dankzij D66 bovendien niet mag uitspreken over Europese verdragen, vindt de initiatiefnemer van de referendumwet: ‘Ontzettend jammer. Want die hebben immers invloed op onze democratie.’

Jannie Visscher
voorzitter SP

Beweging

In onze strijd voor een eerlijker economie boekten we de afgelopen tijd succes. Tot twee keer toe hielden we kabinetsplannen voor grote belastingvoordelen voor het bedrijfsleven tegen. Lokaal kregen we ook dingen voor elkaar: zo lukte het bijvoorbeeld om onevenredige huurverhogingen tegen te houden. Mooi om te zien dat steeds meer mensen en ook politieke partijen onze visie delen. Bijvoorbeeld als het gaat om de marktwerking in de zorg. Daar zijn wij altijd fel op tegen geweest. De coronacrisis maakte glashelder dat je met marktwerking en concurrentie geen stap verder komt. Wel met het tegenovergestelde, namelijk samenwerking. Dat zien nu steeds meer mensen in. Topbestuurders van het UMCG en de GGD in Groningen pleiten voor een proef zonder marktwerking en zelfs minister de Jonge zet vraagtekens bij de marktwerking in de zorg.

Steeds meer mensen zien in dat een andere, eerlijker samenleving mogelijk is. Dit is voor ons hét moment om onze beweging sterker te maken en onze idealen dichterbij te brengen. Met onze drie campagnethema's wonen, lonen en zorg spreken we veel mensen aan. Belangrijk is ook dat we steeds meer mensen in beweging krijgen om actief mee te doen. Dat kan bijvoorbeeld met onze SP-krant, die afdelingen nu volop aan het uitdelen zijn (al 600.000 exemplaren besteld). En het kan door mee te doen met ons belteam. We bellen voornamelijk mensen die één van onze acties hebben gesteund. Zij hebben al sympathie voor onze partij en door ze te bellen kunnen we ze vaak nog meer betrekken. Of zelfs lid maken. Want ook dat doen steeds meer mensen: SP-lid worden.

Neem voor meer informatie over het belteam, bijvoorbeeld als je in je lokale afdeling ook wilt bellen, contact op met Hugo Kruyt telefoonteam@sp.nl

foto Vidiphot / ANP©

Jaarlijks worden in Nederland miljoenen nertsen vergast en gevild.

VERBORGEN BIO-INDUSTRIE

Vanwege corona-uitbraken in nertsenfokkerijen besloot de regering het nertsenfokverbod versneld in te laten gaan. Die beslissing gaat wel gepaard met een royale afkoopsom van maar liefst 150 miljoen. Hiermee krijgt het wapenfeit van voormalig SP-Kamerlid Krista van Velzen plotseling een zwart randje: 'Het coronavirus lijkt een *golden ticket* voor de nertsenfokkers.'

DE TRADITIONELE HOEDJESPARADE tijdens Prinsjesdag werd in 2008 opgeschud door een opvallende verschijning: SP'er Van Velzen, met op haar hoofd een bloederige nerts. De ludieke stunt was tekenend voor haar jarenlange strijd tegen het dierenleed in de bontindustrie. Een jaar later werd het wetsvoorstel dat zij met PvdA'er Harm Evert Waalkens lanceerde voor een nertsenfokverbod aangenomen door de Tweede Kamer. In 2012 volgde de Eerste Kamer.

Dertig jaar getouwtrek

Het nertsenfokverbod gaf de fokkerijen tot 2024 de tijd om hun werkzaamheden af te bouwen. Niemand had kunnen voorspellen dat het doek voor de sector door een pandemie plotseling drie jaar eerder zou vallen. De afgelopen dertig jaar werden bovendien gekenmerkt door een hoop politiek getouwtrek rond de toekomst van de nertsenindustrie.

In de jaren negentig poogde toenmalig minister van Landbouw Laurens-Jan Brinkhorst (D66) met een wetsvoorstel om de

nertsenfokkerij aan banden te leggen. Zijn voorganger Jozias van Aartsen (VVD) was weliswaar bereid het houden van vossen en chinchilla's voor bont te verbieden, maar voelde nog niets voor een nertsenfokverbod. Nertsen zouden zich volgens hem namelijk beter kunnen aanpassen aan het leven in een kooi.

Van Aartsen baseerde zich hierbij op een onderzoeksrapport van professor Wiepkema van de Universiteit Wageningen. Zijn oordeel: er zijn weliswaar welzijnsproblemen in de nertsenfokkerijen, maar die zijn oplosbaar. Door de aandacht voor de sector laaide een felle discussie op tussen pelsdierfokkers en de Stichting Bont voor Dieren, die zich inzet tegen de bontindustrie. In een advertentiecampagne verkondigden de lobbyclubs het Nederlands Bont Instituut (NBI) en de Nederlandse Vereniging van de Fokkerij van Edelpelsdieren (NFE): "Op een pelsdierhouderij zijn nertsen kerngezond." Een wanhoopsoffensief, oordeelde Bont voor Dieren.

Het plan van Brinkhorst strandde echter door de val van het kabinet-Kok II. Cees Veerman, die de jaren daarop de landbouwportefeuille op zich mocht nemen, trok het wetsvoorstel in. Van Velzen noemt het typerend voor de houding van de partij van deze minister, het CDA: 'Die is immers sterk verweven met de nertsenslobby.'

Onethische bedrijfstak

In 2008 lanceerde Van Velzen met Waalkens een nieuw wetsvoorstel. Het fokken van dieren voor de bontproductie was naar hun oordeel "niet meer van deze tijd". Er zijn immers genoeg alternatieven voor het dragen van bont. "De dieren zitten hun hele leven in veel te kleine kooien. Niets van hun natuurlijke gedrag kunnen ze uiten: niet rennen, niet jagen en niet vluchten. Er is geen water om in te zwemmen en te vissen en in de kooien zit slechts een drinknippel om water uit te zuigen en een pvc-buisje om doorheen te lopen. (...) Er moet een einde komen aan deze kleine en onethische bedrijfstak waar niemand op zit te wachten", zo stelden de initiatiefnemers. Voor dit voorstel kregen Van Velzen en Waalkens in de Tweede Kamer steun van GroenLinks, PVV, D66 en de Partij voor de Dieren. Ook onderschreven 60.000 Nederlanders een petitie voor een verbod.

Nadat in 2012 ook de Eerste Kamer instemde met het wetsvoorstel, stapte de nertsenfokkerslobby NFE naar de rechter. Die schortte de wet in eerste instantie op, omdat deze de pelsdierhouders ernstig financieel zou benadelen. De Hoge Raad oordeelde hierop dat de wet voldoende tijd aan de sector geeft om gemaakte investeringen terug te verdienen.

Quote 500

Wat beweegt de nertsenfokkers? Buiten kijf staat dat de handel in pelzen jarenlang een lucratieve bedrijfstak was. De grootste nertsenfokker van Nederland, Jos van Deurzen uit het Brabantse Elsendorp, is er multimiljonair mee geworden. In 2019 schatte Quote zijn vermogen op 89 miljoen euro. Het nertsenimperium van Van Deurzen bestaat niet alleen uit fokkerijen in binnen- en buitenland, maar ook uit fabrieken die nertsenvoer en nertsenkooien produceren.

Ondanks het feit dat een fokverbod al enige tijd boven de markt hing, groeide de nertsenhouderij sinds het begin van deze eeuw flink. Pas de afgelopen jaren is een daling van het totale aantal dieren ingezet. In het jaar 2012 telde Nederland ruim een miljoen moederdieren. Inclusief pups leefden er destijds zes tot zeven miljoen nertsen in de

fokkerijen. In 2019 zakte het aantal moederdieren tot ruim 800.000. De prijs van de pelzen ging de laatste tijd in een aanzienlijk rapper tempo achteruit. Inmiddels worden deze onder de kostprijs verkocht.

Daarnaast nam het aantal fokkerijen af, maar het aantal dieren per fokkerij juist toe – tekenend voor de schaalvergroting in de landbouw. Nicole van Gemert, voormalig directeur van de Stichting Bont voor Dieren en bestuurslid van Animal Rights, werkte jarenlang als SP-beleidsmedewerker mee aan de initiatiefwet van Waalkens en Van Velzen. Ze benadrukt dat de nertsenhouders zelf welzijnsregels voor de sector mochten bepalen via een verordening.

'In 1995 volgde een plan van aanpak, waar nooit iets van terecht is gekomen. Maar duidelijke wet- en regelgeving ontbrak, omdat de nertsensector overal buiten viel. Ik heb het altijd de verborgen bio-industrie genoemd. De dieren komen niet buiten, en alle huiden gaan vervolgens naar het buitenland. Vanwege de coronacrisis heeft iedereen het nu over nertsen. Maar als je een half jaar geleden had gevraagd hoeveel nertsen ons land telt, hoeveel mensen hadden dan vijf miljoen gezegd?', vraagt Van Gemert zich hardop af.

Chinese bontbubbel

Hoewel de lucratieve maar ook de gruwelijke kanten van de sector geregeld het onderwerp zijn van media-aandacht, verschijnen er ook bij tijd en wijlen reportages die de kant kiezen van de fokkers. Het fokverbod zou hen zowel financieel als persoonlijk ruïneren. Hoewel Van Velzen nu al tien jaar Kamerlid-af is, volgt ze nog nauwgezet alle debatten over haar geesteskind. Volgens haar geeft alleen al het feit dat de fokkers nauwelijks hun bedrijvigheid hebben afgebouwd aan dat er in de sector goed geld te verdienen viel. 'Dus natuurlijk schreeuwen de nertsenhouders moord en brand over het verbod. Dat is volstrekt logisch', aldus Van Velzen.

Frank Futselaar, SP-woordvoerder landbouw in de Tweede Kamer, neemt met klem afstand van het idee dat de politiek de nertsenhouders te gronde zou hebben gericht. 'Ze zijn geruïneerd door het feit dat de nertsenprijs een paar jaar geleden instortte. Dat is een ondernemersrisico', aldus het SP-Kamerlid.

Het kelderen van de bontprijs werd onder meer veroorzaakt door de invoering van grootscheepse anti-corruptiecampagnes in

Krista van Velzen:
'Het verbod hebben wij bereikt, daar ben ik hartstikke trots op'

foto Robin Utrecht

Frank Futselaar: 'De afkoopsom is buitenproportioneel, terwijl andere sectoren moeten vechten voor elke euro'

Foto Maurits Gemmink

China, die het ambtenaren bemoeilijkten om nog luxe cadeaus te accepteren. Onder rijke Chinezen is bont al geruime tijd een populair statussymbool. Maar volgens Stichting Bont voor Dieren leidde ook een groeiend bewustzijn over dierenwelzijn onder de jonge generatie tot het barsten van de 'Chinese bontbubbel' in 2013.

Mischa Bouwer, jonge nertsenfokker en tevens woordvoerder van boerenactiegroepen Farmers Defense Force (FDF) en Agractie, benadrukte het belang van China als afzetmarkt vorig jaar in een interview op website *Vice*. Zijn vader verdiende volgens hem tussen 2008 en 2014 ruim drie miljoen. Sinds het instorten van de markt voor pelzen leeft zijn familie van een "spaarpotje". De inhoud: 2,2 miljoen. "Ook heeft mijn vader geïnvesteerd in vastgoed in Amerika: hij heeft daar 35 huizen", aldus de fokker in 2019. Dit is eveneens het land waar Bouwer een nieuwe fokkerij wil starten zodra het verbod ingaat.

Want stoppen, daar denkt zijn familie niet aan. Opmerkelijk genoeg staan die plannen in schril contrast met een van zijn andere uitspraken, later, als Agractie-woordvoerder. "Ik ga in ieder geval niets meer doen met dieren, dat gaat bijna niet meer in dit land", verzuchtte hij vorig jaar in een AD-interview.

Gemert-Bakel: 'nertsenhoofdstad' van Nederland

Afgelopen voorjaar werd het Noord-Brabantse Gemert-Bakel, het epicentrum van de Nederlandse nertsindustrie, een brandhaard van het coronavirus. In vijf nertsbedrijven in de regio werden coronabesmettingen geconstateerd, in twee daarvan was het virus ook overgesprongen van dier op mens.

De gemeente Gemert-Bakel telt in totaal 21 nertsbedrijven en staat eveneens bekend om haar intensieve veehouderijen. Al eerder bleek uit onderzoek dat omwonenden van veehouderijen meer last hebben van longklachten, vanwege de negatieve gevolgen voor de luchtkwaliteit. Het feit dat de regio Oost-Brabant afgelopen voorjaar een hoog aantal coronabesmettingen kende, staat hier mogelijk mee in verband.

In totaal is het virus aangetroffen in 50 nertsbedrijven, waarvan de meeste 'beneden de rivieren' gevestigd zijn. Om het risico op verdere besmetting te voorkomen zijn deze bedrijven geruimd. Ruim een miljoen nerts zijn hierbij omgebracht. Volgens Arjan Stegeman, hoogleraar Diergeneeskunde en vicevoorzitter van het Outbreak Management Team Zoönosen (OMTZ), kon het virus in de sector zo rap om zich heen grijpen omdat er veel met inhuurkrachten wordt gewerkt. Zij komen immers bij meer dan één bedrijf over de vloer. Volgens Futselaar verblijven veel werknemers in de nertsfokkerij bovendien in krappe groepswoningen, het zijn veelal arbeidsmigranten: 'Net als bij de slachterijen. Dus dat zou hier ook mee kunnen spelen.'

Het geschat vermogen van de grootste Nederlandse nertsenfokker bedraagt 89 miljoen.

Klauwen vol geld

Eind augustus haalde het kabinet naar aanleiding van de corona-uitbraken in de fokkerijen de datum waarop deze moeten sluiten drie jaar naar voren. Na de zogeheten 'pelsperiode' in november (zie kader) is het einde oefening voor de fokkers. Zo wil Landbouw-minister Carola Schouten (ChristenUnie) voorkomen dat er volgend jaar weer nerts besmet raken. Hiervoor trekt het kabinet 150 miljoen aan compensatiegeld uit, naast de 32 miljoen die al beschikbaar was voor een sloop- en ombouwregeling voor nertshouders. De achterliggende gedachte is dat de fokkers door het vervroegde verbod drie jaar aan inkomsten mislopen.

'Enorm dubbel', vindt Van Velzen deze regeling. 'Bij iedere verkiezing houd ik mijn hart vast. Dat het verbod versneld wordt doorgevoerd, betekent dat een nieuwe regering het niet meer van tafel kan vegen. Dat hebben wij bereikt. Daar ben ik hartstikke trots op. Aan de andere kant hebben de fokkers bijna de gehele afbouwperiode kunnen afmaken en krijgen zij alsnog klauwen vol geld. Een bizar hoog bedrag, zeker in tijden dat we de straat op moeten voor hogere zorgsalarissen. Het lijkt erop dat het coronavirus een *golden ticket* was voor de nertsenfokkers', aldus het voormalig Kamerlid.

Volgens Futselaar is er in de coalitie stevig onderhandeld over de afkoopsom. Hij spreekt van een buitenproportioneel bedrag:

Foto Vidiphoto / ANP©

Nicole van Gemert: 'Het nertsen- fokverbod was baanbrekend voor ons denken over dieren'

foto Maurits Gemmink

'180 miljoen, dat is ongeveer 250 euro per moedernerts. Terwijl een nertsenvel momenteel op de markt tussen de 20 en 30 euro oplevert. Het lijkt erop dat de sector met terugwerkende kracht de vergoeding heeft uitonderhandeld die ze eigenlijk acht jaar geleden wilde hebben. En als je dan ziet hoe moeilijk de horeca, de reisbranche of de cultuursector het hebben. Die vechten om elke euro...'

Saillant is dat de zogenaamde 'stoppers-regeling' van Schouten de uitkomst is van een motie van CDA en GroenLinks, die vroeg om een fatsoenlijke uitkoopregeling. 'GroenLinks wil nu eenmaal graag zeggen dat ze de nertsenhouderij hebben gestopt', constateert Futselaar. Omdat de regeling onderdeel is van de landbouwbegroting, die nog in de Kamer besproken moet worden, kan het mogelijk nog gaan knetteren in de coalitie: 'Vooral D66 is erg kritisch.'

De SP'er dwong voor de zomer met een motie af dat er geen nertsen terug mogen komen in bedrijven die geruimd zijn: 'Fokkerijen waar corona is geconstateerd krijgen een vergoeding per geruimd dier. Die ligt vaak boven de marktwaarde. Als die stallen daarna weer gevuld mogen worden met nieuwe dieren, betaalt de overheid twee keer. Dus als er ergens geruimd is moet het ook klaar zijn.'

Bij Van Velzen kan de vlag pas echt uit zodra het fokverbod daadwerkelijk van kracht

is. Het feit dat kort nadat haar wet door beide Kamers was gelooft nog een sloop- en ombouwregeling à 32 miljoen voor de sector werd aangekondigd is volgens haar tekenend voor het politieke getouwtrek. Van Velzen: 'Men is voortdurend blijven zagen aan de poten van een wet die al lang en breed was aangenomen. Bij elkaar is er dus 180 miljoen vrijgemaakt voor een sector die lang lucratief was. Terwijl er 12 andere Europese landen zijn waar het fokken van dieren voor bont al verboden is. Dat we hier zo'n eindeloze strijd hebben moeten voeren is verbazingwekkend. De fokkers wisten immers vijftien jaar geleden al dat het einde oefening was.'

'Van de pot gerukt', noemt Van Gemert de compensatie die de nertsenfokkers krijgen. 'Anderhalf miljoen per boer! Varkensboeren of palingvissers die moeten stoppen krijgen ook niet zo'n bedrag mee. Bovendien hebben we het hier over mensen die willens en wetens jarenlang hebben doorgewerkt

Krista van Velzen: 'Er is jarenlang gezaagd aan de poten van een al 15 jaar geleden aangenomen wet'

‘OOGSTTIJD’

De nerts is van oorsprong een roofdier en behoort, net als de otter en de hermelijn, tot de groep van de marterachtigen. Hun pelzen worden veelal verwerkt tot bontjassen, mutsen en kragen. De meeste pelzen worden naar het buitenland verscheept. China, Korea, Griekenland en Turkije zijn de belangrijkste afnemers.

In de nertsenfokkerij leven de pups gemiddeld zeven maanden. Zodra ze hun wintervacht hebben, worden de pups vergast. ‘Oogsttijd’, noemt men dat in de sector. Het vergassen gebeurt met koolmonoxide in een zogenaamde gaskist.

Nicole van Gemert: ‘Deze mensen hebben willens en wetens jarenlang doorgewerkt in een volstrekt onethische bedrijfstak’

in een volstrekt onethische bedrijfstak’, vervolgt zij.

Volgens Van Gemert is het nertsenfokverbod de eerste dierenwelzijnswet die gebaseerd is op ethiek: ‘Dat maakt deze wet zo uniek. Daarnaast is het geen symbool-politiek. In Nederland was het bijvoorbeeld heel makkelijk om dierproeven voor cosmetica te verbieden, omdat wij toch geen cosmetica-industrie hebben. Het kostte ons niets. Het nertsenverbod heeft er echt toe geleid dat een sector moet sluiten. Baanbrekend voor de manier waarop wij over dieren denken.’

Verloren zaak

Van Gemert herinnert zich nog goed dat het in de Tweede Kamer veelal ging over

de kans dat de fokkers na de ingang van het verbod de grens over zouden gaan: ‘Maar vervolgens vlogen de verboden ons in Europa om de oren. Veel landen hielden in de gaten wat Nederland ging doen.’ Na Nederland volgden Kroatië, Slovenië, Noord-Macedonië, Servië en Bosnië en Herzegovina met eigen voorstellen om pelsdierfokkerij te verbieden of uit te faseren. Duitsland besloot via een andere weg de sector aan banden te leggen. Doordat de nertsenhouders aanzienlijk strengere welzijnseisen opgelegd kregen, sloten de laatste fokkerijen daar in 2019 hun deuren.

‘De fokkers roepen nu dat ze naar Polen of de Verenigde Staten gaan. Maar het is denk ik een verloren zaak. Zo is er zeer recent nog een nertsenfokverbod aangenomen in het

Poolse lagerhuis. Hiermee is ook in dit land de belangrijkste hobbel in de richting van een verbod genomen’, aldus Van Gemert. Het doel van dierenrechtenactivisten is volgens haar al geruime tijd om zoveel mogelijk nationale verboden af te dwingen. Van Gemert: ‘Dan komt een Europees verbod vanzelf. Maar het moest echt van onderop komen.’ Voor Nederlandse voorvechters van dierenrechten bereikt deze strijd in een rap tempo de ontknoping. De vraag is alleen nog tegen welke prijs. Inmiddels tekenden ruim 15.000 Nederlanders een petitie tegen de controversiële stoppersregeling. Hun oproep: “Overheid, doe mij ook maar een miljoen!” •

tekst Lesley Arp

foto Vidiphoto / ANIP©

Nertsenhouders zijn niet geruïneerd door het fokverbod maar doordat de marktprijs instortte, een gewoon ondernemersrisico.

ACTIEDAG 5 SEPTEMBER GROOT SUCCES

foto Thom van Uggelen

Op 5 september hield de SP samen met andere linkse partijen en vakbonden een grote 'virtuele' demonstratie. Virtueel, omdat er niet duizenden mensen op het Malieveld stonden. Maar die duizenden demonstranten waren er toch bij! Zij bekeken de live-video die vanaf het Malieveld werd uitgezonden. Humberto Tan presenteerde de uitzending. Tegelijkertijd was #meerdanapplaus trending op Twitter. Dat betekent dat het er het meest besproken onderwerp was op dat moment.

Kijk de video hier terug
sp.nl/meerdanapplaus

5.000

paar schoenen stonden op het Malieveld. Mede-organisator Eefje van Keeken, medewerker in een ouderenzorginstelling: 'Wij lopen niet weg voor onze verantwoordelijkheid. Daarom gaan onze schoenen naar het Malieveld.'

Ook elders in het land stonden schoenen buiten; zorgverleners zetten foto's van hun schoenen op social media om de virtuele demonstratie te steunen.

120.000

Zo veel mensen hebben (nu al!) getekend voor een eerlijke beloning van zorgverleners. Dat kunnen er heel veel meer worden. Want zeg nou zelf: eerst staan klappen en ze helden noemen en dan níét voor eerlijke lonen voor zorgverleners zijn, dat is raar. Heeft u al getekend?

[eerlijkebeloning.nl](https://www.eerlijkebeloning.nl)

WEGLOPERS

In augustus liepen Kamerleden van VVD, CDA, ChristenUnie en D66 ineens weg uit de Tweede Kamer. Zo wilden zij voorkomen dat er gestemd werd over eerlijke lonen in de zorg. Zorgverleners waren woedend. Op 5 september verwoordde Lilian Moerman, verpleegkundige van het UMC Maastricht, het zo: 'Ik voelde me misbruikt. Wij kunnen niet weglomen van de COVID-afdeling, waar mensen liggen dood te gaan. Ik vond het respectloos.'

SAMEN

Bij deze actie werkte de SP samen met PvdA en GroenLinks en de vakbonden FNV, CNV en NU'91. Zo gaan we het voor elkaar krijgen. Samen.

80.000

Er zijn de komende jaren 80.000 vacatures in de zorg. Hoe krijg je die vervuld als mensen niet genoeg betaald krijgen? Maak de zorg weer interessant! Met eerlijke lonen, maar ook door de bureaucratie en de marktwerking eruit te halen. Zorgverleners willen niet nóg een formuliertje; ze willen er collega's bij!

1 Maar één stem verschil was er in de Tweede Kamer. Daardoor haalden voorstellen voor méér dan applaus het steeds net niet. Op de dag van de actie, 5 september, begon één partij, de ChristenUnie, van gedachten te veranderen. Daarmee zou er een meerderheid mogelijk moeten zijn. Lilian Marijnissen zei dan ook: 'Wij gaan dit winnen. Daar ben ik van overtuigd.'

GEDUPEERDE KERMISEXPLOITANTEN GEVEN NIET OP 'JUIST NU HEBBEN MENSEN BEHOEFTE AAN VERMAAK'

Corry Sipkema is op de kermis geboren en getogen. Hij ging naar de Rijdende School en zijn ouders leerden hem de kneepjes van het vak. Hij trad in hun voetsporen, gaf het circus-gen door aan zijn zoon Nico en gaat er blind van uit dat zijn kleinkind straks de familietraditie in ere zal houden. 'Er stroomt kermisbloed door mijn aderen, dat is niet overdreven om te zeggen.'

EEN VRIJDAGMIDDAG IN september. Eindelijk kan Corry Sipkema weer eens aan de bak. Op de Nazomerkermis in Assen: tien dagen vertier voor jong en oud op het Veemarktplein. Voor Sipkema en zijn collega's niet minder dan een geschenk uit de hemel. Na een vol kwartaal zonder kermis mogen ze weer mondjesmaat aan de slag.

Met het schrappen van de TT van Assen, gesneuveld op het coronaslagveld, ging in het laatste weekend van juni ook een streep door de kermis die traditioneel bij de internationa-

le motorraces hoort. Een klap in het gezicht van de kermisexploitanten en tienduizenden bezoekers. Een ondernemend groepje nam er geen genoegen mee, richtte in allerijl een bedrijfje op en zorgde ervoor dat Assen drie maanden later alsnog een kermis kreeg.

Met het adagium 'beter iets dan niets' in het achterhoofd sloeg het kermisgezelschap zijn tenten op. Op een braakliggend terrein in een nieuwbouwuurt aan de rand van het centrum van Assen. Iedereen wist dat voorzichtigheid meer dan ooit was geboden. Er werd een veiligheidsprotocol opgesteld, gemeente en politie gaven hun goedkeuring en de kermisliefebbers konden hun lol niet op.

Die vrijdagmiddag in september, als de Tribune een kijkje komt nemen, valt meteen de ruimte tussen de attracties op. Hier hoeft je elkaar echt niet in het gezicht te ademen. De kermisgasten moeten eerst door de ingang (die ook de uitgang is) langs de vriendelijke bewaking. De huisregels staan op een groot bord. De sfeer is ontspannen. Je kunt er je handen ontsmetten, de buitengewoon opsporingsambtenaren lopen op gezette tijden hun rondje en het ruikt er naar frites, oliebollen en suikerspin. De onmiskenbare kermisgeur, de geur van herinneringen.

Corry Sipkema kent niemand die nooit op de kermis is geweest, die nooit in de draaimolen heeft gezeten, touwtje trok (altijd prijs)

'In de zomer staan we op de kermis,
voor de winter hebben we een
oliebollenkraam'

en vriendjes ramde in de botsautootjes. De romanticus in de 52-jarige kermisexploitant ('zeg nooit kermisklant; kermisklanten zijn de mensen die van onze diensten gebruik maken') overdrijft niet als hij zegt dat op de kermissen liefdes voor het leven ontstaan. Weet u het nog, die eerste kus in de Rups?

De kermisfamilie Sipkema reist met vier attracties door Nederland en maakt daarnaast regelmatig uitstapjes naar het buitenland. Toen corona hier toesloeg, stonden Mandy (dochter van Corry's partner Dascha) en

schoonzoon Max met hun XL-spookhuis in Praag. Ze moesten onmiddellijk hun biezen pakken om nog op tijd over de grens te komen. Collega's pakten de auto en schoten te hulp om dat voor elkaar te boksen.

Het amper begonnen kermisseizoen viel met een diepe plons in het water. De publiekstrekkers van de Sipkema-dynastie konden naar de opslag. Naast de Ghost Villa zijn dat de Breakdance, met karretjes die in razende vaart om elkaar heen draaien, het Glazen Doolhof en Projekt 1, met stoeltjes aan een

grijparm waarmee de inzittenden als een steen naar beneden vallen. Pas in juli, een maand later dan gehoopt en verwacht, kreeg de kermisbranche de kans om stap voor stap op te krabbelen. Dat ging niet bepaald zonder slag of stoot.

Corry en Dascha Sipkema zijn geen klagers, ze grijpen elke kans aan die zich voordoet. In Assen staan ze met Projekt 1. Corry's zoon Nico en zijn vrouw Fenny doen mee met de Breakdance en uiteraard ontbreekt ook het spookhuis niet. Een normaal seizoen, legt Corry uit, telt voor hem en Dascha 25 kermissen. Door covid-19 blijft de teller steken op vier ('gelukkig gaat het Malieveld in Den Haag wel door'). Alle Sipkema's bij elkaar doen jaarlijks 200 kermissen, een aantal dat in 2020 in de verste verte niet wordt gehaald.

De vastberaden Corry Sipkema houdt zich normaliter niet met politiek bezig, maar heeft er nu wel tegen wil en dank mee te ma-

'De kermis werd over het hoofd gezien, terwijl wij in juni al klaar waren voor de 1,5 meter'

Corry Sipkema in het kassahok van Projekt 1, de attractie die ook de omslag van deze Tribune siert.

In virusvrije tijden vinden jaarlijks tussen de 1400 en 1500 kermissen plaats.

Het amper begonnen kermisseizoen viel door de coronacrisis met een plons in het water

ken. Na de roerige zomer ('Rutte heeft ons laten vallen') is zijn gemoed enigszins tot bedaren gekomen. Al maakt hij zich ernstig zorgen over de toekomst van de kermis. 'We moeten realistisch blijven, ik begrijp heel goed dat onder de huidige omstandigheden een kermis in bepaalde steden niet mogelijk is. Daar doe je niets aan, maar waarom hebben ze niet met ons nagedacht over andere locaties en een aangepaste opzet? Wij waren in juni al klaar voor de anderhalve meter. Thermometers bij elke kassa, spatschermen, verscherpt toezicht, genoeg loopruimte, we maakten zelfs een complete proefopstelling. Allemaal tevergeefs: alle aandacht ging en gaat uit naar de horeca, de kermis werd over het hoofd gezien.'

Afgelopen winter deed Corry Sipkema nog een investering van 75.000 euro. 'Gelukkig tonen onze geldschietters begrip voor de situatie, al blijft de dreiging van een faillissement boven ons hoofd hangen

zolang dat virus onder ons is.' Hij moet er niet aan denken dat zijn bedrijf over de kop gaat, dan zou er een einde komen aan een eeuwenoude familietraditie. Corry is de zevende kermisgeneratie van het geslacht Sipkema. Stammoeder was ene Maria Kaak, die in de achttiende eeuw olieballen bakte op jaarmarkten en twee keer trouwde. Met mannen met, geloof het of niet, dezelfde naam: Cornelis Sipkema. De naar een van beide Cornelissen vernoemde Corry is een rechtstreekse afstammeling. Olieballen, daar weten Corry en Dascha Sipkema alles van. Voor hen geen winterslaap als de attracties in de olie worden gezet. Zij staan twee koude maanden met hun kraam in Drachten en bakken en verkopen ook op kerstmarkten. Als ze lang op pad zijn, gaat de grote woonwagen mee. Voor korte periodes, zoals in Assen, doen ze het met de caravan. Corry heeft altijd op de kermis geslapen, ook als kind. 'Je raakte gewend aan het lawaai.'

Met passen en meten en hard door blijven werken hopen ze de corona-episode te overleven. 'Ik heb van mijn vader geleerd om hard te werken voor mijn centen en er is niets wat ik liever doe. Kermis is een aangeboren passie, ik ben er 24 uur per dag mee bezig. Wij stellen echt geen hoge eisen, als we er maar fijn van kunnen leven. Ik ben en blijf een optimistisch mens: de kermis mag niet verloren gaan. Ik denk dat de mensen in deze moeilijke tijden meer dan ooit behoefte hebben aan vermaak. Kijk hier in Assen om je heen en zie hoe iedereen geniet van een paar uurtjes amusement, jong en oud. Als de klant lol heeft, heb ik dat ook.'

Diezelfde oprechte klantvriendelijkheid straalt van Agnes Hinzen af. Samen met haar echtgenoot Martin staat zij aan het hoofd van Hendriks-Hinzen. Een bedrijf dat voornamelijk Europees opereert, op bedrijfsfeesten, evenementen en festivals. 'Eigenlijk doen wij de kermis er nu gewoon bij, omdat

Tot 1 juli stonden
alle kermisattracties stil.

Waar de ene burgemeester nog geen draaimolen toestond, gaf zijn collega elders de kermis wel wat ruimte

het ook voor ons heel moeilijk is om omzet te maken en we dus elke kans om ergens te draaien benutten.'

Draaien doet de hartelijke en doortastende Agnes in Assen letterlijk. Met de Sky Vision, met vijftig meter het hoogste reuzenrad van Nederland. Ze liep dit jaar onder meer het lucratieve Sail Amsterdam met zijn honderdduizenden bezoekers mis. 'Wij zijn met ons aanbod niet aangewezen op de kermis, maar krijgen uiteraard ook klappen om de oren; aangezien veel festiviteiten zijn afgelast.'

Naast het reuzenrad, in Assen de absolute blikvanger, exploiteert Hendriks-Hinzen themadorpen. Zoals Western Village, een nostalgische carrousel en een achtbaan voor alle leeftijden. Ze verhuren hun attracties ook. Zo kon het gebeuren dat het reuzenrad ruim twee maanden in Den Bosch stond, waar de plaatselijke horeca de Sky Vision omdoopte in Smakenrad. Je kon er een rit

maken en intussen op grote hoogte in een overdekte gondel lunchen, dineren of genieten van een kop koffie en een Bossche Bol. En in kersttijd hebben ze met de Sky Vision de locaties bij wijze van spreken voor het uitkiezen.

De favoriete stek van Agnes is het outletcentrum in haar geboortestad Roermond. 'Vanuit het reuzenrad kijk je uit op het huis van mijn opa, die ook in de kermisbusiness zat. Ik vind het nog steeds jammer dat hij dit niet meer kan meemaken, hij zou apetrots op mij zijn geweest.'

Al is ze dan sporadisch op kermissen te vinden, Agnes voelt zich verbonden met de kermisexploitanten. Ze is moeder van een dochter van 17 en een zoon van 11. Ze woont, evenals de Sipkema's en ruim driehonderd andere kermisgezinnen, op een woonwagencentrum in Apeldoorn. Haar reuzenrad is 'stand alone' coronaproof,

omdat het publiek circuleert en de regels eenvoudig zijn na te leven. Agnes zat ook op de Rijdende School en daarna op een internaat.

Agnes bedient het imposante reuzenrad met speels gemak vanuit haar, in Assen drukbezochte, kassa. De attractie is rolstoelvriendelijk en wordt elke keer bij het op- en afbouwen gecontroleerd. 'Dat doen ze in pretparken niet zo consequent als wij', wil ze maar zeggen. 'Voor de rolstoelgebruikers is een aparte voorziening. Het zou toch te gek zijn als zij hier niet van konden genieten. Je moet hun gezichten eens zien na afloop. Ze stralen.'

Stralen doet Agnes Hinzen ook als ze dit vertelt. Ze meent het uit de grond van haar hart. •

tekst Robin Bruinsma
foto's Maurits Gemmink

VOLKSVERMAAK IN DE VERDRUKKING

Braderieën, dorpsdagen, kermissen, eetfestijnen, schuttersfeesten en vanaf de elfde van de elfde carnaval – corona zet het volksvermaak met de rug tegen de muur. Je kunt er de schouders over ophalen omdat ‘er belangrijkere dingen in het leven zijn’, maar intussen wordt wel de sociale cohesie in de samenleving steeds verder uitgehold. Exploitanten en duizenden betrokken vrijwilligers moeten thuis op hun handen blijven zitten.

Neem alleen al de clubs in Limburg, Noord-Brabant en de Achterhoek die maandenlang elk vrij uur stoppen in de constructie van carnavalswagens; om vervolgens trots en opgetogen het resultaat van hun gezamenlijke inspanningen te tonen in spetterende optochten. Nu moeten al die creatieve geesten het zien te stellen zonder de voorpret en verwachtingen, al begint het er op te lijken dat ze toch weer met bouwen beginnen, optocht of niet. Ze kunnen niet zonder.

Carnavalsverenigingen

Carnavalsverenigingen breken zich het hoofd over de editie van 2021 en de met lokale gebruiken en rituelen geplaveide aanloop daarnaartoe. Ze huiveren bij de gedachte aan een winter zonder carnaval. Sterker nog, dat kunnen zij zich niet eens voorstellen. Maar vraag het maar eens aan de organisatoren van traditionele lokale zomerse activiteiten. Zij weten inmiddels hoe het is om een jaar over te moeten slaan.

Voor kermisexploitanten zijn de ontwikkelingen ronduit desastreus. Zij voelen de grond onder zich wegzinken, na een seizoen dat grotendeels in rook opging. Tot 1 juli stonden alle ruim vierduizend kermisattracties in ons land stil, daarna begon de boel slechts mondjesmaat te draaien. De anderhalve meter en andere beperkende maatregelen blokkeerden een soepele doorstart. Om een idee te geven van het economische belang: in virusvrije tijden vinden jaarlijks tussen de 1400 en 1500 kermissen plaats.

De twee kermisbonden, waarin de rond duizend ondernemers zich verenigen, schatten dat de totale schade uiteindelijk

ruim zestig miljoen euro zal bedragen. Dat lang niet alle kermisbedrijven de crisis zullen overleven, lijdt geen twijfel. Na het najaar, als de kermispullen naar de winteropslag gaan, zal de balans worden opgemaakt.

De kermisbranche voerde ondanks gevoelens van machteloosheid de afgelopen maanden actie. Er werd gedemonstreerd, een advocaat in de arm genomen en hemel en aarde bewogen bij de verantwoordelijke ministeries. Een proefopstelling werd gemaakt om aan te tonen dat het wel degelijk mogelijk is om een kermis te organiseren met inachtneming van de regels, maar de branche kreeg geen schijn van kans. Toen premier Rutte te lang en leste het sein voor evenementen met omhaal van woorden op groen zette, kregen ze op de kermis nieuwe hoop. Misschien viel er met een eindsprint in de overgebleven vier (van de in totaal acht) kermismaanden toch nog iets te redden. De praktijk bleek weerbarstiger. Zo zag de grootste kermis van Nederland, in Tilburg, zich genoodzaakt driekwart van het aanbod te schrappen.

‘Beroerd gecommuniceerd’

De veiligheidsrisico’s werden na 1 juli per gemeente en regio zeer divers geïnterpreteerd. Waar de ene burgemeester weigerde ook maar een draaimolen toe te staan, gaf zijn collega elders de kermis wel de ruimte; zij het vaak met de nodige beperkingen. Van consistent beleid was geen sprake en in veel gevallen werd er, zo blijkt uit navraag onder kermismensen, ook nog eens ‘beroerd gecommuniceerd’.

Via rechtszaken en spoedprocedures is geprobeerd een bres te slaan in de muur die gemeentebesturen rond zich optrokken. De horeca, in normale tijden ‘partner’ van de kermissen, wierp daarbij ook nog eens een blokkade op – uit vrees zelf de dupe te worden als terrasbezoekers na een paar biertjes het kermisterrein op zouden lopen zonder scherp oog voor het protocol.

Aan het einde van de rit leerde een rekensommetje dat rond de tachtig procent

van alle aangevraagde kermisvergunningen niet werd verleend. Burgemeesters gebruikten argumenten als ‘onvoldoende politie voor een optimale handhaving’ en ‘publiek dat zich niet houdt aan verplichte looproutes en afstandsnormen’.

Helpende hand

En dan te bedenken dat de kermisexploitanten, die overigens als kleine ondernemers met personeel een steunbijdrage van maximaal 20.000 euro mochten aanvragen voor vaste lasten, de laatste jaren toch al in de hoek waar de klappen vielen zaten. Hogere brandstof- en pachtprizen, zwaardere lasten, groeiende concurrentie van pretparken, steeds veranderende regels en verplaatsingen van stadscentra naar buitenwijken; wie op de kermis zijn brood verdient, moet over een lange adem beschikken.

Kermislui, zeggen ze zelf, zijn doorzetters en houden ‘t liefst hun eigen broek op. Zij willen als onafhankelijke geesten het initiatief niet uit handen geven, al staan ze wel open voor ‘een helpende hand’. Zoals in Zutphen, waar de SP zich in 2019 met succes verzette tegen het voorstel van de burgemeester om de kermis uit het stadshart te amputeren en te verhuizen naar een locatie aan de IJsselkade. De kermis zou op de ‘twee markten’ blijven, smalle pleinen in de binnenstad, maar corona gooide roet in het eten. Burgemeester Annemieke Vermeulen zag onder de gegeven omstandigheden een kermis op de vertrouwde plek niet zitten. Ze nam daartoe een besluit zonder overleg met de betrokken kermispartij én zonder de gemeenteraad te informeren. De SP-fractie riep haar op het matje. De kermis vond plaats op de favoriete stek van de burgemeester, die evenwel een terugkeer naar het historische centrum in het vooruitzicht stelde. Maar dan moet Zutphen wel eerst coronavrij zijn. Een bordje herinnert aan de actie van de kermisgroep en de SP: “Als je samen opstaat dan wordt alles mogelijk”.

foto Bas Quadvlieg

> TOEPASSELIJK AFSCHEID EMILE ROEMER

Na tweeënhal jaar als waarnemend burgemeester nam Emile Roemer (de eerste SP-burgemeester ooit) in september afscheid van Heerlen. Op toepasselijke wijze: met een tour langs Heerlense bewoners. Veel Heerlenaren waren blij met de SP'er

als eerste burger, die zich niet als 'eerste' gedroeg maar naast de mensen stond. In september werd bekend dat de voormalig SP-fractievoorzitter waarnemend burgemeester wordt in Alkmaar. Op de foto is Roemer op bezoek bij het bewonersinitiatief Stadstuin

Centrum. Een van de bewoners schrijft hierover op de facebookpagina van de stadstuin: "Wat je zaait zul je oogsten: begrip en liefde voor onze stad maken u voor altijd een echte Heerlenaar."

foto SP Almere

> SP STEUNT SLACHTOFFERS TOESLAGEN OOK LOKAAL

De ouders die door de Belastingdienst ten onrechte tot fraudeur zijn bestempeld en daardoor jarenlang in armoede leefden, zijn nog steeds niet geholpen. Er zijn toezeggingen, maar de meesten hebben nog geen cent gezien van de beloofde compensatie. Renske Leijten blijft strijden in de Tweede Kamer voor ruimhartige en snelle compensatie. Zelfs de Vereniging van Nederlandse Gemeenten roept de Belastingdienst nu op om deze mensen niet langer te laten wachten. Lokale SP'ers willen meer dan oproepen. Zo zorgde de SP in Almere ervoor dat de gemeenteraad een voorstel aannam waardoor de gemeente indien nodig een voorschot geeft aan gedupeerden; en een vertrouwenspersoon beschikbaar stelt om hen te helpen. Het gaat in Almere om 1300 gezinnen.

> DE PEN VAN LEN

Al jaren sieren de tekeningen van toptekenaar Len Munnik de Spanning, het magazine van ons wetenschappelijk bureau. Zijn herkenbare pen is ook bekend en geliefd in onder meer de vredesbeweging. Voor de jaarlijkse PAX Vredesweek is er nu tot 10 oktober in Museum Vlaardingen een expositie van Lens affichewerk. Tijdens de opening van de expositie roemde Len de actiegroepen die zich al jarenlang inzetten voor de vrede: 'Mijn vrouw noemt hen altijd de sjouwers van de vrede. Vergeleken met dat gesjouw had ik het met het maken van tekeningen makkelijk. Maar ik ben blij dat ik altijd mijn steentje heb kunnen bijdragen. Dat sjouwen blijft nodig, want oorlog is altijd dichtbij.'

Munnik stond een week later opnieuw in het zonnetje. Hij won de Inktspotprijs, de prijs voor de beste politieke tekening van het afgelopen parlementaire jaar.

sp.nl/munnik

foto Maurits Gemmink

> NIKS MOREEL APPÈL: 0% IS GENOEG

We staan voor de hoogste huurverhoging in jaren. Midden in coronatijd, waarin veel mensen hun baan kwijtraken en toch al moeite hebben de eindjes aan elkaar te knopen. En dat nog wel ondanks de successen aan het begin van de zomer: lokaal wist de SP een aantal huurverhogingen te voorkomen of terug te draaien, en de Eerste Kamer nam een SP-voorstel aan om de huren te bevroeren. Maar D66-minister Ollongren deed niet

meer dan een 'moreel appèl' op verhuurders. Dit is dus het 'morele' antwoord van veel verhuurders: de hoogste huurverhoging in zes jaar. De SP, met Tweede Kamerlid Sandra Beckerman met een Prinsjesdag-hoedje voorop, organiseerde een snelle huurdersactie. Met als resultaat honderden foto's op sociale media die onze eis kracht bijzetten: 0% is genoeg. Alle opgebouwde druk heeft er nu al voor

gezorgd dat Ollongren in haar begroting heeft opgenomen dat een op de tien huurders niet nóg een huurverhoging krijgen. SP-senator Tiny Kox zei daarover bij EenVandaag: 'Er zijn nog 90 procent andere huurders, waarvan de Eerste Kamer zegt dat die ook geen huurverhoging zouden moeten krijgen.' Het laatste woord is dus nog niet gezegd. Kox: 'De Eerste Kamer beslist uiteindelijk of haar begroting doorgaat.'

foto Bart Maat / ANP©

> LINKS ALTERNATIEF

Tijdens de begrotingsbehandelingen laat de SP zien dat het anders kan. Samen met GroenLinks en PvdA heeft de partij een aantal alternatieven gepresenteerd voor de keuzes van het kabinet voor 2021. Het alternatief is, net als de kabinetsplannen, doorgerekend door het CPB. En het blijkt te kunnen, zelfs volgens de rechtse rekenmeesters.

EERLIJKER KEUZES

Lilian Marijnissen: 'Om samen uit de crisis te komen, zijn andere keuzes nodig en samen met GroenLinks en PvdA laten we zien dat het kan. Niet weer belastingvoordelen voor bedrijven die veel winst maken of onze omgeving vervuilen, maar ze hun eerlijke deel aan belasting laten betalen. Dat geld kunnen we dan

investeren in wat voor de samenleving belangrijk is: een eerlijke beloning en het aanpakken van de werkdruk voor mensen in de vitale beroepen, zoals onze zorgverleners, en lagere huren. Het moet eerlijker en we laten zien dat dat ook kan.'

HET KAN ECHT

De linkse partijen kiezen ervoor om níét een belastingcadeau aan bedrijven te geven en wél de hoogste inkomens en grote vermogens zwaarder te belasten. Ook moet vervuilende industrie een eerlijker deel gaan betalen. Zo kunnen we investeren in onderwijs en zorg, zorgen we voor lagere huren, kunnen we huizen bouwen, behouden we werk, stijgt de zorgpremie niet en komt er meer ondersteuning voor mensen die door de crisis hun inkomen zijn verloren. Eerlijker toch?

sp.nl/keuzes

> SP-SUCCES TEGEN ILLEGALE AIRBNB-VERHUUR

Vakantieverhuur via platforms zoals Airbnb leidt steeds vaker tot overlast en fraude. Omdat een deel van de woningen puur voor dit soort verhuur worden gekocht, verergert het verschijnsel ook nog eens de wooncrisis. Op initiatief van de SP kwam het kabinet met een wet om deze misstanden terug te dringen. Dat was al een goed begin. Maar het lukte de SP om het nog wat aan te scherpen. Zo worden nu niet alleen de verhuurders die in de fout gaan aangepakt, maar ook de platforms. De boetes bij

overtredingen worden hoger, er kan een verhuurverbod worden opgelegd en er kan beter worden ingegrepen bij overlast. SP-Tweede Kamerlid Sandra Beckerman is trots op deze SP-successen en heeft nog meer goede ideeën: 'In Lissabon worden woningen die eerst werden verhuurd via Airbnb nu veranderd in sociale huurwoningen. Wat ons betreft gebeurt dat ook in Nederland.'

> EERLIJKE ECONOMIE

Het kan maar duidelijk zijn. De Wet Eerlijk Inkomen, de Wet Eerlijk Delen en de Wet Eerlijk Beslissen: de namen van deze SP-wetten laten weinig te raden over. Deze wetten zijn dus bedoeld om het eerlijker te maken.

Een **EERLIJK INKOMEN** krijg je als het minimumloon 60 procent van het gemiddelde inkomen wordt. De SP-wet regelt een verhoging naar die 60 procent, in stappen van 5 procent meer per jaar. Zo wordt over een aantal jaar de vakbonds- en SP-eis van 14 euro gehaald, maar eindigt het daar niet. De gekoppelde uitkeringen en AOW stijgen natuurlijk mee.

EERLIJK BESLISSEN houdt volgens de SP in dat werknemers van grote bedrijven meer te zeggen krijgen. Lilian Marijnissen legt uit: 'Wij willen werknemers meer zeggenschap geven

bij grote bedrijven. Over strategische investeringen en over beloningen aan de top. Over fusies of verkoop van het bedrijf. Daar gaat deze wet voor zorgen.'

EERLIJK DELEN gaat over de winsten. Werknemers verdienen daar ook een deel van, vindt de SP. Marijnissen: 'Afgelopen decennia zagen we dat het razend goed ging met bedrijven, waardoor de uitkeringen aan aandeelhouders door het dak gingen. Maar de werknemers die het werk deden, zagen er weinig van. Dat moet anders.'

De drie wetten zijn nu in voorbereiding; zo kunnen mensen op de overheids-website internetconsultatie.nl de voorstellen lezen en becommentariëren. Dat is meteen een leestip voor mensen die de uitgebreide onderbouwing van zulke wetsvoorstellen weleens willen zien.

> KIJK HET SP-JOURNAAL

Vanaf nu is elke week het SP-journaal met Lilian Marijnissen te bekijken op het SP-youtube-kanaal. In een paar minuten word je bijgepraat over het nieuws van de week, dat je niet zou mogen missen. In de eerste aflevering onder andere: hoe erg is het dat het kabinet de SP begint na te praten?

De eerste aflevering is hier te vinden: sp.nl/Z57

> SUCCES: SNELLER ZORGBUURTHUIZEN

Het bouwen van kleinschalige verpleeghuizen voor ouderen loopt vertraging op. Onder andere omdat grondprijzen door gemeenten commercieel worden bepaald in plaats van sociaal. De SP pleit al jaren voor zorgbuurthuizen, zodat senioren in hun eigen buurt oud kunnen worden en niet naar grootschalige instellingen hoeven. Voor de bewoners én de medewerkers prettiger. In de storm van corona-, crisis- en andere debatten viel het de pers niet zo op. Maar samen met het CDA diende de SP een voorstel in om kleinschalige zorgvoorzieningen sneller van de grond te krijgen – en de hele Tweede Kamer ging akkoord: 150 tegen 0 stemmen! Het toont aan dat dankzij de SP het denken in Den Haag over zorg op de menselijke maat ingrijpend is veranderd.

> 105.000 DOLLAR

Oxfam Novib heeft de ontplofende ongelijkheid tijdens corona goed weten te vangen in een cijfer. Amazon-eigenaar Jeff Bezos' vermogen groeide sinds maart dit jaar zo hard, dat hij alleen al met die *groei* al zijn werknemers een bonus zou kunnen geven van 105.000 dollar – zo'n 90.000 euro. Hoeveel werknemers heeft hij? 876.000! Zo veel mensen die in een klap uit de financiële problemen zouden zijn – en Jeff zou nog net zo extreem rijk zijn als hij was in maart van dit jaar.

Maar Amazon betaalt liever winstuitkeringen uit en investeert in het onderdrukken van vakbonden; VICE onthulde begin september dat het bedrijf van Bezos vacatures had voor inlichtingen-analisten die zich bezig zouden moeten gaan houden met vertrouwelijke onderwerpen, waaronder de 'dreiging van zich organiserende arbeiders'.

foto Renske Leijten

> SPOEDEISENDE HULP TERUG IN NOORDOOST-FRIESLAND

De SP Noardeast-Fryslân en actiegroep Red de Sionsberg voerden jarenlang samen strijd voor goede ziekenhuiszorg in Dokkum. Het Medisch Centrum Sionsberg is door bezuinigingen sinds 2015 geen volwaardig ziekenhuis meer. Het zou eerst helemaal verdwijnen, maar mede dankzij aandacht van onder

anderen Emile Roemer in 2014 voor het ziekenhuispersoneel dat onbetaald doorwerkte (foto), kwam er een doorstart. De SP liet het daar niet bij, en in 2021 komt de spoedeisende hulp eindelijk weer terug.

DE STUDIEBEURS KOMT TERUG

SP'er Frank Futselaar ging drie jaar geleden de Tweede Kamer in met als een van zijn hoofddoelen: de basisbeurs terug. Hij is een eind op weg, maar maakt het waarschijnlijk net niet meer als Kamerlid mee.

FRANK FUTSELAAR IS sinds 2017 Kamerlid voor de SP en kondigde onlangs aan volgend jaar te willen stoppen. Desondanks staat hij op de concept-kandidatenlijst op nummer 19; de SP hoeft niet eens de hoogste score ooit te halen om Futselaar weer de Kamer in te krijgen. In dat geval kan hij het nog als Kamerlid meemaken: de afschaffing van het systeem dat sinds 2015 studenten opscheept met enorme schulden. Het Leenstelsel. Of, zoals de SP (die vanaf het begin faliekant tegen was) het noemde: het Schuldenstelsel.

› Waarom was de SP vanaf het begin tegen het Leenstelsel?

'We geven in Nederland jongeren op allerlei fronten een heel slechte sociaal-economische startpositie. Een onmogelijke woningmarkt, onzekere flexcontracten. En sinds 2015 komt daar dus ook nog een studieschuld bij. Wat doen we jonge mensen eigenlijk aan in dit land?'

› Je komt zelf uit het onderwijs.

'Ik gaf les op hogeschool Saxion in Enschede. Toen ik de Tweede Kamer inging, had ik als docent nog net het jaar daarvoor een generatie eerstejaars-studenten meegemaakt die geen basisbeurs meer kregen maar moesten lenen. Als docent ben je ook studiebegeleider. Voordat het leenstelsel werd ingevoerd had je gesprekken over de studievoortgang, de resultaten, misschien moet je wat beter plannen als het even niet goed gaat, misschien speelt er wat thuis. Maar toen het leenstelsel

foto Cor Salverius / ANP©

‘Het leenstelsel is dodelijk voor ambitie’

was ingevoerd, begon ik een halve financieel adviseur te worden. De vraag *ga ik door of moet ik stoppen?* had veel vaker een financiële aard. De financiële druk op studenten werd veel groter. Dat geeft stress. Ik merkte het verschil.'

› Wat vind je zelf het belangrijkste argument tegen het leenstelsel?

'Het is dodelijk voor ambitie. Als je niet

zeker weet of je hbo aankunt, dan is mbo toch wat veiliger. Anders heb je straks studieschuld en geen diploma. Het zorgt voor veilig gedrag bij studenten tijdens de opleiding en ook dat is dodelijk voor ambitie. Je wilt juist dat jonge mensen het beste uit zichzelf halen en daar hoort het recht om fouten te maken bij. Het leenstelsel heeft aan fouten maken flinke financiële consequenties geplakt.'

› **Worden er ook andere soorten opleidingen gekozen?**

‘Je ziet wel een kleine verschuiving naar studies met meer baangarantie, zoals het basisonderwijs. Ik heb daar gemengde gevoelens bij. We hebben een lerarentekort, dus het is fijn als meer mensen les willen geven. Maar zeker bij het onderwijs wil je mensen die ook passie hebben voor lesgeven. En dan is kiezen voor het onderwijs vanwege de baan-garantie misschien niet de beste reden.’

› **Er vlogen in de discussie allerlei cijfers rond over de vraag of er minder jongeren gingen studeren door het leenstelsel. Hoe zit het nou?**

‘Het is ingewikkeld en er is geen duidelijk antwoord. Als de vraag simpelweg is *gingen er minder mensen naar het hoger onderwijs?*, dan is het antwoord nee. Het aantal studenten is gegroeid de afgelopen jaren. Maar: dat cijfer hangt ook af van demografische omstandigheden – hoeveel jongeren zijn er. En dan is er ook nog een enorme instroom geweest van internationale studenten de afgelopen jaren. Het venijn zie je pas als je inzoomt op de cijfers. Bijvoorbeeld als je kijkt naar de emancipatieroute – de doorstroom van mbo naar hbo. Kinderen van ouders die zelf geen hoger onderwijs hebben gehad, hebben het vaak moeilijker en zijn ondervetegenwoordigd. De cijfers van de emancipatieroute liepen al terug, bij de afschaffing van de basisbeurs is die scherper gedaald en daarna niet beter geworden. En dat is wel echt heel erg. Voor de duidelijkheid: er is niks mis met een mbo- of vmbo-opleiding: we hebben mensen nodig met allerlei soorten opleidingen en mensen moeten opleidingen doen die bij ze passen. Maar als mensen om financiële redenen níét de opleiding doen die het beste bij ze past, is dat niet goed. Kortom, als je alleen naar de grote cijfers kijkt, zie je niet wat er echt aan de hand is.’

› **Was de invoering van het leenstelsel bezuiniging of ideologie?**

‘Allebei. De PvdA noemde de basisbeurs een perverse subsidie of zo. Het idee was: vooral kinderen van relatief rijke ouders gaan studeren. Dus is het oneerlijk als er geld gaat naar studenten. Waarom moet de bakker betalen voor de opleiding van de zoon van de advocaat, was de vraag die men daarbij stelde. Maar dat is een idiote vergelijking. Eén: bakkers doen ook gewoon een door de overheid betaalde opleiding. Ik vind het heel erg uit de hoogte om net te doen of een bakker niks voorstelt. Twee: de zoon van

de advocaat heeft ook gewoon recht op een opleiding. En een van de argumenten om ooit de basisbeurs in te voeren was juist: je wilt jongeren keuzes laten maken die niet afhangen van het geld en dus de mening van pa. Meisje, ga jij maar de huishoudschool doen. Dat effect zag je toen ook: met name het aantal vrouwelijke studenten steeg bij de invoering van de basisbeurs.

Vanuit de VVD is lenen ook heel logisch. Zij zien onderwijs als een investering in jezelf, die je dus zelf moet betalen. Waarop de SP zegt: het is ook een investering die belangrijk is voor de maatschappij. En we zeggen: het is een emancipatie-motor. Wij willen graag dat er goede rechters opgeleid worden, en dat dat niet alleen kinderen zijn van rechters. Je wilt dat mensen uit alle lagen van de bevolking de mogelijkheid hebben om een rechtenstudie te doen en mogelijk rechter te worden.’

› **Maar ook een bezuiniging dus.**

‘De aanleiding was inderdaad gewoon geld. Iedereen was het er over eens dat het hoger onderwijs ondergefinancierd was. Het toenmalige kabinet van VVD en PvdA wilde graag investeren maar er geen extra geld

voor uittrekken. Toen is er een deal bedacht waarbij het leenstelsel werd ingevoerd. Dat leverde een boel geld op – dat geven we dan aan hogescholen en universiteiten voor kwaliteitsverbetering. Die deal, en dus het leenstelsel, is bedacht door Jesse Klaver van GroenLinks. De coalitie had geen meerderheid in de Eerste Kamer en met deze deal kreeg het kabinet GroenLinks en D66 mee.’

› **Maar nu lijken ook die partijen eindelijk het licht te zien. Hoe is dat zo gebeurd?**

‘Ik ben mede de Kamer ingegaan met het idee om te kijken of we van dat leenstelsel af konden komen. Maar waar dit kabinet in eerste instantie mee kwam, was een renteverhoging in het leenstelsel! Ze wilden het leenstelsel erger maken. Dus stond de eerste anderhalf jaar van mijn Kamerlidmaatschap in het teken van organiseren van verzet tegen die renteverhoging. Met ROOD en scholieren- en studentenorganisaties organiseerden we protest. In de Tweede Kamer haalde het coalitievoorstel het nog wel – zij het met schaamrood op de kaken van sommige partijen. Maar de Eerste Kamer heeft de renteverhoging weggestemd. Je zag na die discussie dat er meer aandacht

‘Alles klaarzetten voor een snelle invoering van de basisbeurs’

foto: Nenad Mečava

foto Dirk Hol / ANP©

‘Woningnood, flexcontracten, studieschuld: wat doen we jonge mensen aan?’

kwam voor het leenstelsel. Berichten en onderzoeken over de gebrekkige doorstroming, over stress onder studenten, over de bedragen die geleend worden. Daar schrikken mensen van. En, geconfronteerd met het verzet en met de realiteit van dit leenstelsel, begonnen andere partijen toch wat te twijfelen. Om vervolgens aan alternatieven te gaan werken. Dat is waar we nu staan.’

› Wie is er nou eigenlijk voor en tegen?

‘Laten we beginnen met te zeggen dat het leenstelsel is ingevoerd door de coalitie van VVD en PvdA. D66 en GroenLinks hielpen mee. Afgelopen jaren lijkt GroenLinks te zijn gedraaid. Het is goed dat Jesse Klaver, de architect van het leenstelsel, nu toegeeft dat het leenstelsel een slecht idee was. Daarna zag je dat de PvdA een basisbeurs terug wil. Mogelijk in de vorm van een aanvul-

lende beurs voor kinderen met ouders met een inkomen tot 100.000 euro. Het meest recent is ook D66 gekomen met een soort van basisbeurs voor het grootste deel van de studenten. CDA, ChristenUnie, SGP en PVV waren al voor een basisbeurs. Dikke kans dat er na de verkiezingen een meerderheid zal zijn voor een basisbeurs.’

› De basisbeurs weer invoeren vóór de verkiezingen in maart zit er niet in. Wat kun je wel doen?

‘Waar ik mee bezig ben is dat een basisbeurs – of dat nou in de vorm is zoals wij het graag zien, of de versie van de PvdA – heel snel kan worden ingevoerd. Belangrijk is natuurlijk dat de SP bij de verkiezingen groot wordt, want dan wordt het een ruime basisbeurs. Maar welke beurs het ook wordt, het moet snel want in september begint een

nieuw studiejaar. Als je het niet snel regelt, heb je straks wéér een generatie studenten aan het lenen. Daarom heb ik een voorstel voorbereid, waar de nieuwe coalitie bij wijze van spreken alleen nog maar het bedrag hoeft in te vullen. Ik wil alles klaarzetten. Tweede waar we op moeten letten: wat doen we met al die studenten die de afgelopen jaren wél moesten lenen? Wij noemen het de pechgeneratie. Dat zijn honderdduizenden studenten die je moet compenseren, anders is het fundamenteel oneerlijk. Hoeveel, dat hangt af van wat we in ons SP-verkiezingsprogramma zetten. Daar gaan de leden de komende weken over spreken. Maar ik kan denk ik wel zeggen: het moet wel om geld gaan – niet een voucher of zoiets – en geen fooi van 100 euro.’ •

tekst Diederik Olders

NIET WEGKIJKEN

De chaos, de brand, de boze eilandbewoners, de coronadreiging – bovenop de mensonterende omstandigheden waarin vluchtelingen op Lesbos toch al zitten. De afgelopen weken werd pijnlijk duidelijk hoe belabberd we in Europa met vluchtelingen omgaan.

sp.nl/wegkijken

tekst Diederik Olders
foto's Niels Wenstedt

Een – in de woorden van SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk – schamele deal kwam tot stand in de Tweede Kamer: honderd kinderen uit de hel van vluchtelingenkamp Moria worden opgenomen. Schaamteloos genoeg gaan die honderd ten koste van de vijfhonderd die Nederland tóch al zou moeten opnemen.

Met vele organisaties, partijen en bekende Nederlanders staan de SP en ROOD eind september onder de oproep 'Wegkijken is geen optie'. Van FNV tot de Raad van Kerken, van Henny Vrienten tot Jantje Beton: de ondertekenaars zeggen terecht dat zij brede lagen van de Nederlandse bevolking vertegenwoordigen. De eisen: Nederland moet zijn eerlijke aandeel nemen in het opnemen van een deel van de slachtoffers van Moria. We moeten samen met andere EU-landen humanitaire hulp bieden, die verder gaat dan een tentenkamp bouwen dat de functie

vervult van een detentiecentrum. Nederland moet bijdragen aan een Europees migratiepact om dit soort rampen te voorkomen. Niet straks, maar nu. •

foto Maurits Gemink

Op 10 september nam SP-Tweede Kamerlid Jasper van Dijk een brandbrief aan van actiegroep #SOSMoria.

We do not want
to go to the hell
of Moria

BITTE HELFEN
SIE UNS

Please save us from
this hellish world

Many World Organization
on We want water, not
food. Just free us

LINKSVOOR **'WE ZONGEN IN HET ENGELS, AFRIKAANS EN ZULU'**

Kimberly Lindenhovius (21) uit Zwartsluis is contactpersoon voor ROOD Zwolle. Ze is net begonnen aan de opleiding HBO-Rechten: 'En ik vind het nu al superleuk. Ik merk dat ik meteen al een link kan leggen met alles wat ik heb geleerd bij ROOD en de SP, over hoe het land in elkaar zit en hoe dingen geregeld worden. Na mijn opleiding hoop ik iets met sociaal recht te kunnen gaan doen, om anderen te helpen.'

tekst Daniël de Jongh
foto Karen Veldkamp

› **Hoe lang ben je al lid van ROOD en de SP?**
'Sinds februari 2017. Trump was net president van de VS geworden en daar maakte ik me zorgen over. Met een klasgenoot die ROOD-lid was ging ik naar een antiracisme-demonstratie. Daarna ben ik ook meegegaan naar ROOD-overleggen en ik vond het allemaal zo leuk dat ik dacht: ik blijf.'

› **Wat is er zo leuk aan?**
'ROOD Zwolle is een heel gezellige groep, ik heb er echt vriendschappen opgebouwd. We komen samen met andere jongeren in actie en ik heb er veel geleerd over de politiek. Daardoor ben ik de wereld wat beter gaan begrijpen. Er is zoveel ongelijkheid, dat kán gewoon niet meer. Daar moeten we samen een vuist tegen maken. In je eentje kan je misschien niet veel bereiken, maar samen wel.'

› **Wat zijn je hobbies?**
'Creatieve dingen, zoals tekenen. Als ik thuiszit en even niets te doen heb, pak ik vaak een scrapbook en maak ik potlood-tekeningen. Laatst heb ik ook een tattoo

ontworpen voor een vriendin, met geometrische vormen en bloemen. Verder zing ik graag: tijdens de afwas en het koken, of met online karaoke-filmpjes.'

› **Heb je weleens op een bijzondere plek gezongen?**
'Ik heb op de lerarenopleiding Engels gezeten en liep toen stage in Zuid-Afrika. Bij een kerk in Johannesburg, waar jongeren van over de hele wereld een tussenjaar kunnen volgen. Dat was geweldig. Die kerk was zo groot en zo uitbundig. Je hebt in Zuid-Afrika allemaal verschillende culturen en meer dan tien verschillende talen en die kwamen daar allemaal samen. Dus er werd gezongen in het Engels, het Afrikaans, het Zulu, noem maar op. En gedanst!'

› **Wat haalt de kapitalist in jou naar boven?**
'Ik zou heel graag eens een roadtrip willen maken met vrienden: een oud Volkswagenbusje of een caravan aanschaffen en daarmee gaan rondreizen.'

GEEN WONDER DAT DE GGD HET TESTEN NIET AANKAN

'Het is de schuld van de GGD's!
'Nee, van de mensen die zich ten
onrechte laten testen!'

'Geld!'

'Regionale verschillen!'

In het debat over de gebrekkige bron- en
contactonderzoek-capaciteit wordt er vooral
hard geroepen. Maar SP-Kamerleden Lilian
Marijnissen en Henk van Gerven komen in
onderstaande opinie, die op 15 september op
AD.nl verscheen, met analyse. Daar heb je
ook op langere termijn wat aan.

We zouden maximaal gaan opschalen bij de GGD, zei minister Hugo de Jonge. Maar toen het aantal besmettingen in de regio's Amsterdam en Rotterdam Rijnmond éven opliep, konden de GGD's het bron- en contactonderzoek al niet meer volledig aan. Dit is zeer ernstig, omdat juist het doortastende bron- en contactonderzoek het fundament is van het zo veel als mogelijk indammen van het coronavirus.

Daarna kwam het nieuws dat er 'te veel' getest wordt, wat ook weer leidt tot allerlei capaciteitsproblemen bij de GGD. Het werven van nieuwe collega's voor het bron- en contactonderzoek verloopt chaotisch. Het gaat bij elke GGD anders. Er is geen centrale aansturing.

We kunnen constateren dat de GGD's door jarenlange verwaarlozing niet opgewassen zijn tegen de belangrijke taak die ze nu hebben. Bij een pandemie zoals nu, is het zaak dat de nationale overheid verantwoordelijk wordt voor de regie in de taken die de GGD heeft ten aanzien van de bestrijding van corona.

Hoe kan de GGD zo lang verwaarloosd zijn? Het begon in de jaren tachtig, toen gemeenten verantwoordelijk werden voor de GGD. Toen de GGD daar ook nog taken voor het bestrijden van (landelijke) infectieziekten bij kreeg, zonder het benodigde geld, stapelden de problemen zich op.

Omdat gemeenten er vanwege de decentralisaties nog meer taken bij kregen – zonder voldoende extra geld – werd bezuinigen op de GGD een aantrekkelijke optie. We zien nu de gevolgen van dit desastreuze beleid. Er is een groot tekort aan capaciteit. En landelijk weinig zicht op hoe de GGD's ervoor staan. Daarnaast zie je dat nu per regio verschillend beleid gevoerd wordt. Dat betekent een verschillende aanpak voor de teststraten en het bron- en contactonderzoek.

'Er is geld, jullie hebben carte blanche', liet minister Hugo de Jonge de GGD's weten. Maar dat is te gemakkelijk. De remmen gaan niet los bij de GGD, er wordt gewerkt met de handrem erop, gewend als ze zijn aan de jarenlange wens van de gemeenten om de kosten zoveel mogelijk te beheersen.

Maar bij de bestrijding en het indammen van het coronavirus is snel, veel en goed testen van cruciaal belang. En bron- en contactonderzoek volgens de professionele standaarden.

Om dit nu snel te kunnen realiseren moet de landelijke overheid de GGD's, waar het gaat over de bestrijding van het coronavirus, landelijk financieren en aansturen. De publieke gezondheidszorg is ten onrechte verwaarloosd. Voor de lange termijn pleiten wij daarom voor structureel meer investeringen in infectieziektenbestrijding. Want dit mag niet meer gebeuren.

Lilian Marijnissen
SP-fractievoorzitter

Henk van Gerven
SP-Tweede Kamerlid

Verpleeghuiszorgen

In zo'n 2 jaar tijd zijn op de verpleeghuisafdeling waar ik werk 6 van de 10 bewoners overleden. Eén op de gezegende leeftijd van 102 jaar. Sterker nog: over een periode van 2,5 jaar 11 (op sommige kamers overleden zelfs 3 mensen in één jaar). Deze overlijdens-aantallen zijn niet ongevoel. De indicaties voor een verpleegtehuis zijn tegenwoordig zo 'streng' dat de gemiddelde verblijfsduur 1,5 jaar is. Pijnlijk voor de bewoners. En we gaan naar 1 jaar of minder toe. Het verpleegtehuis is een gerekt hospice geworden. Maar in een hospice is er meer personeel per bewoner en zijn er meer vrijwilligers. Er was bij ons geen enkele corona-besmetting. De vaste collega's hielden sociale isolatie aan. ZZP-ers en uitzendkrachten kwamen ook in 'besmette' huizen. Ik hou mijn hart vast. Ons team bestaat uit 8 mensen vast

personeel, waarvan 3 langdurig ziek. Werkdruk? Dus feitelijk 5 mensen, aangevuld met ZZP-ers, uitzendkrachten, noodhulp van andere afdelingen. Voor 10 demente mensen, 24 uur per dag, 365 dagen per jaar. Dit gebrek aan vaste krachten is soms gepresenteerd als een vooruitgang... Wat is een mensenleven waard? De coronacrisis toonde aan dat wanneer iemand zijn arbeidskracht niet meer kan verkopen, hij/zij wel kapot kan. Dat is in de VS letterlijk waar, in Nederland een beetje: soft en verhuuld. Ik sprak een vluchteling-collega uit Perzië. Hij vroeg me wat er de laatste jaren in Nederland veranderd was. Ik moest even nadenken en zei: 'Meer dan 20 jaar geleden is, meer merkbaar en zichtbaar, alles handel geworden.'

Luc Klasen, Vianen

**DOORLOPENDE MACTHTIGING
BON OM LID TE WORDEN**

naam : Socialistische Partij (SP)
 adres : Snouckaertlaan 70
 postcode : 3811 MB woonplaats: Amersfoort
 land : Nederland incassant ID: NL86ZZZ403462460000
 kenmerk machtiging (in te vullen door SP):
 reden betaling : betaling contributie

Door ondertekening van dit formulier geeft u toestemming aan de SP om doorlopende incasso-opdrachten te sturen naar uw bank om een bedrag van uw rekening af te schrijven wegens contributie en aan uw bank om doorlopend een bedrag van uw rekening af te schrijven overeenkomstig de opdracht van de SP. Als u het niet eens bent met deze afschrijving kunt u deze laten terugboeken. Neem hiervoor binnen 8 weken na afschrijving contact op met uw bank. Vraag uw bank naar de voorwaarden.

Ja, ik word lid van de SP. Ik ontvang een welkomsgeschenk en bovendien krijg ik elke maand het nieuws- en opinieblad De Tribune in de bus. Ik kies voor de volgende kwartaalbijdrage:

€ 5,00 (minimum) € 7,50 € 10,00 € 12,50 € 15,00 anders: € _____

naam : _____
 roepnaam : _____ voorletters: _____ m/v
 adres + huisnr : _____
 postcode : _____ woonplaats: _____
 land : _____ geboortedatum: _____
 email : _____
 telefoon : _____ mobiel: _____
 IBAN (rekeningnr.) : _____ bank identificatie (BIC)* : _____
 plaats en datum : _____ * geen verplicht veld bij Nederlands IBAN (rekeningnr)
 handtekening : _____

Tribune oktober 2020

Ik wil ook graag lid worden van ROOD (jong in de SP, tot 28 jaar) en sta één van mijn kwartaalbijdragen af aan ROOD.

Stuur deze bon in een enveloppe zonder postzegel naar: SP - Ledenadministratie, Antwoordnummer 407, 3800 VB Amersfoort. U kunt deze machtiging stopzetten met een telefoontje of een e-mail aan de SP: (088) 243 55 40, administratie@sp.nl

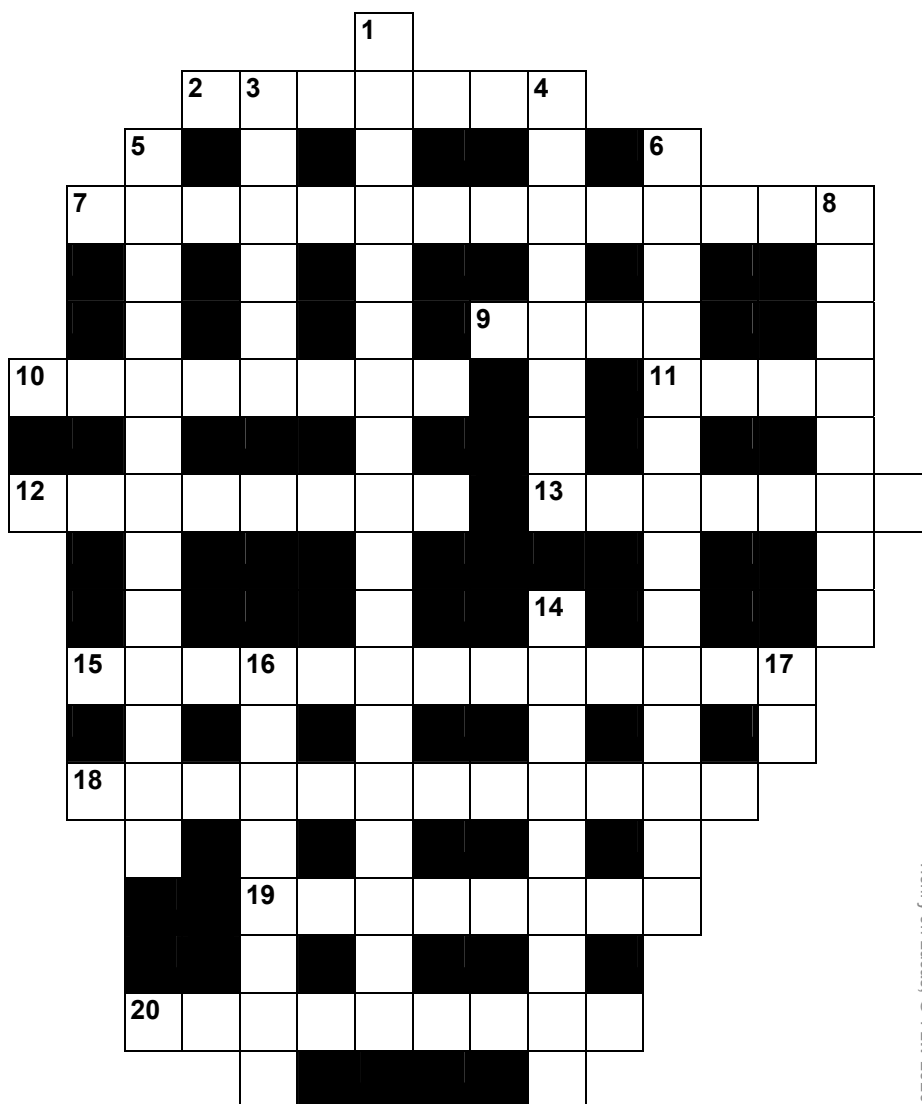
CRYPTOGRAM

Horizontaal

- 2 Die dienst is geslaagd. Maar tóch inherent tegenstrijdig. (7 en 3,4)
 7 Identiteit van een internetverslaafde. (14)
 9 Met deze ploeg kun je voor- en achteruit werken. (4)
 10 (geen) Uitgezette flora. (8)
 11 Omdat het een handschoen is. (4)
 12 Personeel van een legerkok. Of toch zijn baton? (8)
 13 Lijkt een fantoom met humor. (7)
 15 Zo geeft een kapitein, of beurshandelaar, de richting aan. (13)
 18 Zing mee: 'Hij was maar een clown.' (12)
 19 Jute zakken? Ik heb er helemaal tabak van. (8 en 4,4)
 20 Plaatsvervangend toezien hoe het materiaal wordt ontvreemd. (9)

Verticaal

- 1 Ze zijn echt! Maar het is wel afgezonderd leven. (18 en 11,7)
 3 Goederen wisselen is hip! (6)
 4 Langs deze route kun je (niet meer) retour. (8)
 5 Linksom ga je niet met de tijd mee. (5,2,4,2)
 6 Is aldus op een willekeurige dag door de kip ter overweging gegeven. (2,2,4,6)
 8 Rolmaat komt goed van pas aan het einde van de koers. (8)
 14 Enthousiast worden voor, bijvoorbeeld, de marathon. (9)
 16 Speelgoed voor een professioneel coureur. (8)
 17 'Daar!', brabbelde de Duitse kleuter. 'Ja!', antwoordde de Russische. (2)

Henry en Lucas, © FLW 2020

IMAGINAIRE WOORDENLIJST

Opricht: de bedoeling is een zo spitsvondig, interessant of verrassend mogelijke betekenis te vinden voor de 20 – goeddeels onbestaande - woorden onder 'Opgaven'. De meest originele inzendingen worden door de redactie als prijswinnaar bestempeld.

Voorbeeld:

Buitenees – Verdwaalde Hagenaar.

Opgaven

1) Twitbull	8) Dodenverdenking	15) Influenzar
2) Nongetwijfeld	9) Poepieschoon	16) Genieteloos
3) XOXXXL	10) Planeetvreemd	17) Tokkietragedie
4) Ietsiepetitie	11) Kontmapje	18) Kwakzilver
5) Sputnikolaas	12) Geluidskleur	19) Corospondentie
6) Beleidschap	13) Zhijzij	20) Genadelinks
7) Hoteldebotox	14) Verspilfunctie	

OPLOSSING CRYPTOGRAM SEPTEMBER 2020

Horizontaal

4) Duiipan 5) Tastzin 10) Rookpluim 11) Ernst 13) Armee 14) Grensverleggend 15) Ladderzat 16) Slof 17) Bedriegertjes 19) Ballast 20) Edammer 21) Mikken 22) Bruin

Verticaal

1) Krimpen aan de Lek 2) Basiselementen 3) IJstadion 5) Toneelspelers 6) Zeemijl 7) Neven 8) Boogbal 9) Hengst 12) Pleziervaart 17) Braam 18) Teamlid

OPLOSSING BEELDSPRAAK SEPTEMBER 2020

Woorden: bed; beker+ring; vis; tien; sla; een; boeken; spin; hoed; vlinder; bal; deur; zon; hert; haar; ei; koe; raket; uil; vrede; anker; pinda; olie; zout.

Eindoplossing: De begroting is net als een deken in de winter: als de één hem naar zich toe trekt, ligt de ander in de kou. (Hans van Mierlo)

De winnaar van de septemberpuzzel 2020 is Arjan Smit uit Landgraaf.

Stuur uw oplossing van een puzzel naar keuze vóór 21 oktober naar de puzzelredactie van de Tribune; Snouckaertlaan 70, 3811 MB Amersfoort of tribunepuzzel@sp.nl Vergeet u niet uw naam en adres te vermelden? Onder de inzenders van een goede oplossing wordt een gesigneerd boek verloot uit de SP-boekenstal.

THEO DE BUURTCONCIERGE

